

NYOLCVAN ÉV – HAT ÉVTIZEDE A PÁLYÁN

Tisztelt Szelei István Tanár Úr, Kedves Barátaink!

A *Híd* folyóirat, a Forum Könyvkiadó és az Újvidéki Egyetem Magyar Tanszéke nevében köszöntöm Szelei István tanár urat nyolcvanadik születésnapján, s azért e három intézmény nevében, mert – szülővárosa, Zenta után – ezekben a régies szóhasználattal élve, intézetekben valósította meg mindazt, amivel kiérdemelte a kritikus, professzori, irodalomtudósi és az akadémikus titulusokat, egyszerűbben szólva a szakma megbecsülését, az emberi tiszteletet, és tegyük hozzá, valamennyiünk szeretetét.

Ritka pillanatai irodalmunknak, ha jól számolom, évtizedenként is csak egyszer-egyszer adatik meg, hogy ekkora korról ekkora horderejű munkásságot is köszönhetünk, mint tettük ezt egykoron Szirmai Károllyal, Lóbl Árpáddal, Herceg Jánossal, s tesszük ezt az örökmozgó és kortalan Penavin Olga tanárnővel is. Mert, ha emlékezetem nem csal, csak ennek a négy írónak és tudósnak írhattuk föl eddig jubileumi kötetének címnegyed oldalára: „Megjelent a szerző nyolcvanadik születésnapjára.” S tettük ezt nem kis büszkeséggel az idén Szelei István *Emlékezések könyvére* is.

S ez a könyv, amely a *Híd* legfrissebb számával együtt ugyancsak itt díszíti asztalunkat, több annál, mint amit a címe sugall: benne lényegében hol az emlékezés, hol pedig a vallomás „műfajában” olvasható mindaz, amit Szelei Tanár Úr az elmúlt hatvan tevékeny esztendőben tett, tapasztalt, gondolt, s nem utolsósorban leírt – amivel irodalmunk javát szolgálta.

Bordás Győző és Bányai János itt közölt szövegei a Szelei István tiszteletére rendezett szeptember 17-ei újvidéki ünnepségen hangzottak el, amelyen rajtuk kívül előző számunk tematikus blokkjából Pap József versével, Bori Imre pedig esszéjével köszöntötte az ünnepet. Serer Lenke írását a Magyar Szó szeptember 20-ai számából vettük át. (A szerk.)

Annak idején, egyetemi hallgatóként, hálásak voltunk neki irodalomtörténeti tankönyvéért; kötetekben irányított el bennünket a 18. és a 19. századi irodalom labirintusában, de ugyanúgy emlékezetesek maradnak stilisztikai órái is, amikor Kármán Józseftől indulva Petőfin és Móricz Zsigmondon át jutott el az aznapi újság meteorológiai jelentéséig, hogy minél szemléletesebben magyarázza: mikor és hogyan kell, illetve mikor és hogyan nem szabad használni mondjuk egy többleti töltselt bíró *haza* főnevet. Emlékszem, annak idején, 1967-ben a Penavin Olga–Szeli István–Bori Imre tanári triász fogadott bennünket, frissen iratkozottakat, s e bemutatkozó óráról az vésődött az emlékezetembe, hogy megmagyarázták a mi ifjonti kebleinknek: nem tőlük függ elsősorban, mit és mennyit fogunk megtanulni, hanem önmagunktól. Amit tőlük elvárhatunk, hogy megtanítanak bennünket irodalmi gondolkodásra, és könyvtárat használni. – Hát ez is valami? – kérdeztük ezután egymástól, hogy csak jóval később döbbenjünk rá, de még mennyi volt ez útravalóul!

Mai ünnepeltünk, Szeli István esetében például lehet-e Madáchcsal akár csak egy diákelőadás kapcsán is úgy foglalkozni, hogy ne vennénk kézbe az ide vonatkozó Szeli-recepciót, s megnézni, mit is mondott ő pl. a Londoni jelenetről, Dantonról vagy a bibliai bűnbeesésről. És megértettük volna-e a felvilágosodás és a romantika korszakát a már említett irodalomtörténete nélkül? Mert Szeli István a rendszerben való gondolkodás pedagógiai módszerét alkalmazva irodalmi koordinátákat rajzolt föl, hogy aztán ki-ki saját belátása szerint haladjon az abszcisszák és ordináták vonalán.

S ezen a mai ünnepi napon arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy Szeli István, miközben Kölcseyt és Kazinczyt, Berzsenyit és Csokonait tanította, éberén figyelte, mi történik itt a vajdasági magyar irodalomban is, előbb a Szirmai-, Sinkó-, Gál-, Majtényi-, Herceg János- és Koncz István-hatszögben, de írta kritikáit és affirmáló tanulmányait a Symposion-nemzedék felfelé törő tagjairól éppúgy, mint a fiatalabbakról. Régebbi könyvei, de e legújabb is bizonyítja, hogy látószögéből egyetlenegy jelentősebb alkotó vagy jelentősebbnek vélt mű sem maradt ki.

S ha létezik fizikai értelemben is meleg hang – márpedig bizonyítottan létezik –, akkor Szeli István mindig azon szólalt meg, így hát illik őt is a legmelegebb hangon köszönteni születésnapján.

BORDÁS Győző